

اینکه سرمایه‌گذاری برای دستیابی به رشد اقتصادی در هر کشور و به ویژه در کشورهای در حال توسعه از اهمیت ویژه و به سربانی برخوردار است حرف امروز نیست بلکه سالیانست قریب به اتفاق اقتصاد دانان جهان بر این موضوع تاکید می‌کنند آنها بر این عقیده‌اند که سرمایه‌مؤثر محرک توسعه اقتصادی است و جذب سرمایه‌گذاری در شهرها بی‌بدیل و از شیوه‌های افزایش سرعت در توسعه اقتصادی، آبادانی و ایجاد اشتغال است علاوه بر آن جذب سرمایه‌گذاری می‌تواند به اصلاح نظام مدیریتی شهرها و تبادل تجربیات اقتصادی و به کارگیری فناوری‌های نوین منجر شود.

نظام مدیریتی شهرها در جهان امروز در مواجهه با مشکلاتی نظیر انفجار جمعیت، ترافیک، آلودگیهای زیست محیطی، اسیل مهاجرت از روستاها به شهرها، موج فرایند و مخرب جانشین‌تنبینی و مسددها مسئله دیگر، به برنامه‌های مشارکتی و سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی بکته می‌کند زیرا شهرداری‌ها در اجرای پروژه‌ها با محدودیت منابع و بودجه روبرو هستند بنابراین حداقل در مقام نظر، به حرات می‌توان گفت که موضوع جذب سرمایه‌گذار در شهرها به یکی از اصلی‌ترین موضوعات دراستای توسعه و رشد شهرها، ایجاد اشتغال و تولید ثروت تبدیل شده است لیکن جذب سرمایه‌گذار باید با استفاده از انواع مهارت‌های علمی و تجربی صورت گیرد موضوعی که نیاز به تحصیل مشاوره از مشاوران خبره دارد و تسهیل هر چه بیشتر برای سرمایه‌گذار را می‌طلبد چیزی که اکنون در شهری مثل مشهد که از ویژگی‌های منحصر به فردی برخوردار است کمتر شاهد آن هستیم سابقه حداقل چندساله به این تجربه منتهی شده‌است که در خصوص مسائل شهری و مثلاً در جذب سرمایه‌گذار در تولید مسکن که خود می‌تواند به ایجاد اشتغال پایدار و دروازه عمومی منجر شود در شهری مثل مشهد عملکرد قابل قبولی مشاهده نمی‌شود دخالت دستگاه‌های دولتی به جای آنکه تسهیل‌کننده ورود سرمایه‌گذار در ساخت و ساز شهری باشند با ایجاد موانع گوناگون دستیابی به این فاکتور مهم توسعه شهری را مشکل کرده‌اند و شاید برای حل همین مشکلات است که در وزارت راه و شهرسازی طرح جامع مسکن در دست تهیه است معاون وزیر راه و شهرسازی در همین رابطه می‌گوید: براساس طرح جامع مسکن که به زودی نهایی می‌شود دخالت دولت در بازار مسکن باید به حداقل برسد و فقط نقش ناظر را ایفا کند ضمن آنکه تسهیل‌کننده، شرایط برای

متقاضیان سرمایه‌گذاری باشد معطریان می‌افزاید: مسکن کالای همگنی نیست که بتوان به راحتی در آن دخالت کرد چرا که به شدت از تورم تاثیر می‌پذیرد مادر حوزه مسکن به دنبال ایجاد بازارهای جدید مالی با ابزارهای جدید و ورود سازندگان به مدیریت املاک هستیم.

وی می‌افزاید: هدف قانون این است که تولید مسکن افزایش یابد و لازمه آن ورود سرمایه‌است.

دل‌نگرانی‌های بخش خصوصی

با این وجود سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در عمل با موانع و مشکلات زیادی روبرو هستند و دل‌نگرانی‌های بی‌شماری دارند مهندس محمود پژوم رئیس هیات مدیره انجمن انبوه سازان خراسان رضوی که در زمینه اجرا ی پروژه‌های شهری و ساخت و ساز از چند دهه تجربه کاری برخوردار است در این خصوص به «نگاه‌نو» می‌گوید:

آمار نشان می‌دهد که صنعت ساختمان ۱۲ تا ۱۵ درصد اشتغال کشور را به خود اختصاص داده است همین

آمار حکایت از آن دارد که توجه به بخش ساختمان چقدر می‌تواند در توسعه شهری و ایجاد اشتغال و تولید ثروت به کشور کمک کند. اما در حال حاضر در ساخت مسکن بارکود موجهیم در حالی که تقاضا همچنان وجود دارد و اگر دولت توجه ویژه‌ای به این بخش نکند بی شک در آینده با مشکلات جدی روبرو می‌شویم

وی می‌افزاید: حل این مشکل بدون ورود سرمایه‌گذار بخش خصوصی ممکن نیست و این در حالی است که اکنون سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساخت و ساز واقعی کند نیست. مهندس پژوم در ادامه می‌گوید: دولت‌ها در گفت‌وگو، توجه به بخش خصوصی را مطرح می‌کنند ولی در عمل دولت‌زمن در دستگاههای دولتی بخش خصوصی را قبول ندارند. در اجرای اصل ۴۴ هم می‌بینیم که در بدنه دولتها مقاومت هایی وجود دارد. در کشور آلمان در برهه‌ای از زمان دولت تصمیم گرفت واحدهای صنعتی غیر فعال را به بخش خصوصی بدهد. که این واگذاری‌ها با شرایط سبیل برای افرادی که هم سرمایه داشتند و هم تخصص انجام دادند.

و موفقیت بسیاری به دست آوردند اما در کشور ما بخش خصوصی را آتجانا که باید در تصمیم‌گیری‌ها دخالت نمی‌دهند و تعداد نظرات بخش خصوصی در جلسات و تشکیلات تصمیم‌گیری و شوراهای گفتگو در اقلیت هستند. بنابراین بخش خصوصی که با مشکلات دست و پنجه نرم می‌کند در تصمیم‌گیری‌ها نقش ندارد.

مهندس پژوم با ذکر مثال‌ی اندامی می‌دهد: در کشور کره یک هیات ۲۴ نفره مشورتی که در سراسر اشتغال و کسب و کار تصمیم‌گیری می‌کند از این ۲۷ نفر ۱۸ نفر از بخش خصوصی هستند به همین دلیل است که این کشور در

بخش‌های مختلف اقتصادی موفقیت‌های زیادی بدست آورده است. اما در شهر مشهد کسب‌وکارهایی برگزار می‌شود که از نمایندگان بخش خصوصی دعوت میشود اما چون در اقلیت هستند تصمیمات بر اساس نظر نمایندگان دستگاه‌های دولتی، که در اکثریت هستند صورت می‌گیرد و نقش بخش خصوصی بسیار کم‌رنگ است رئیس هیات مدیره انجمن انبوه سازان خراسان رضوی همچنین می‌گوید: در روند تصویب قانون پیش فروش از نظرات بخش خصوصی هیچ استفاده‌ای نشد و قانون بدون نظر بخش خصوصی تصویب شد. حالا همین قانون به یانهی در مقابل انبوه‌سازان تبدیل شده‌است و امروز به این نتیجه رسیده‌اند که اجرای قانون را متوقف کنند و به اصلاح آن بپردازند در حالی که اگر به نظرات بخش خصوصی توجه می‌شد این همه وقت انرژی هدر نمی‌رفت. در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با مالیات هم مستطور است بدون توجه به نظرات بخش خصوصی لایحه تنظیم می‌شود و مشکلاتی ایجاد می‌کنند و همه این مسائل به این برمی‌گردد که دولت و مجلس بخش خصوصی را باور

ندارند و جدی نمی‌گیرند. تصمیمات جزیره‌ای بخش‌های مختلف دولتی چراکنه موانعی بر سر راه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ایجاد کندیم دیگری ندارد.

شاخص محیط کسب و کار

مهندس شهاب مقدسی مدیر گروه مهندسی باران و از اعضا، مبتکر انجمن انبوه‌سازان می‌گوید: از مهمترین شاخص‌های بین‌المللی برای فعالیت بخش خصوصی و جذب سرمایه‌گذار داخلی و خارجی، شاخص محیط کسب و کار است که متأسفانه ما در رتبه ۱۲۰ جهان قرار داریم. در محیط کسب و کار نامناسب، بخش خصوصی خود را گرفتار روابط و بوروکراسی پیچیده اداری می‌بیند. در چنین فضایی سرمایه‌گذاران و مدیران اخلاق مدار، کسب و کار خود را محدود می‌کنند و با از غرض کسب و کار خارج می‌شوند و محیط به نحو روز افزونی در اختیار رانت جوانان قرار می‌گیرد که این روند عاقلت‌خویشی ندارد.

رتبه ایران در آزمونهای اقتصادی نیز ۱۵۵ است که نشان از اقتصاد دولتی و بسته ایران دارد. با این شاخص‌ها مشخص است که شرایط کسب و کار در ایران مناسب نیست و سرمایه‌گذار خارجی نمی‌آید و اگر هم بیاید غالباً در صنایع نفت و انرژی و حمل و نقل وارد می‌شود که طرفش دولت است و تقاضای بین‌المللی‌شونده آن است. سرمایه‌گذار خارجی علاوه بر این شاخص‌ها، در رشته کاری خود وضعیت بخش خصوصی و برندهای مطرح در آن حوزه کسب و کار را بررسی می‌کند. پس ما حتی اگر به دنبال جذب سرمایه‌گذار خارجی هستیم، ابتدا باید سرمایه‌گذاران و برندهای مطرح داخلی را داکتریم و امیدوار کنیم این مطالبات در مورد ساخت و ساز در مشهد هم صادق است و اگر مجموعه اداری استان نتوانند به بخش خصوصی امیدواری بدهند، مطمئناً در جذب سرمایه‌گذار غیر بومی نیز به نتیجه مطلوب نخواهیم رسید.

به نظر این فعال عرصه سرمایه‌گذاری، توجه به برندهایی از دیگر آژامات جذب سرمایه داخلی و خارجی است. وی که با برند باران مسک خاصی از ساخت مسکن، گازرانی و خدمات پس از فروش را معرفی نموده معتقد است صنعت ساختمان ایران در دهه‌های اخیر در برندسازی عقب مانده و مهم‌ترین علت آن را شناخت ناکافی مسئولان از اهمیت برندینگ در این صنعت می‌داند.

مقدسی می‌گوید: برندها برای حفظ اعتبارشان مجبورند استانداردهای لازم و متناسب را به کار گیرند و با گازرانی و تعهد به خدمات پس از فروش، افزایش عمر ساختمان را تضمین کنند، چرا که اگر کیفیت و خدمات آنها به مردم باثبات و مطمئن نباشد، اعتبارشان را که سرمایه اصلی آنان است از دست می‌دهند.

توجه به بخش خصوصی در توسعه شهر مشهد؛ چیزی در حد صفر

وی معتقد است تشویق بخش خصوصی به برندسازی و کسب هویت مشخص تجاری، در نهایت باعث ارتقاء کیفیت و افزایش عمر ساختمان در ایران می‌شود که برخلاف میانگین ۹۰ سال جهانی تنها ۲۵ سال است و می‌گوید: هر ساله هزاران میلیارد تومان از سرمایه مردم به جای آنکه در توسعه به کار رود صرف تخریب و ساخت مجدد بنا می‌شود که معمولاً با تکنولوژی و طراحی‌های غیر آینده نگر همراه بوده و مجدداً ۲۵ سال بعد همین ساریو تکرار می‌شود. دست‌انتر کاران باید پاسخگو باشند که چرا عمر مفید مسکن در ایران حدود یک چهارم متوسط عمر جهانی است و ثروت مردم در ۲۵ سال مجدداً صفر می‌شود؟

بخش خصوصی مسکن در مشهد به حدی از بلوغ و توانمندی رسیده که بتواند به مسئولین در این موارد مشورت بدهد و با رویکردهای شورای جدید امیدواری به این همفکری بیشتر شده است. مادر ایران و خوسا مشهد مشکل جدی در دانش فنی پایجذب سرمایه و سرمایه‌گذار نداریم. مشکل را اطلاعاتی به سیاست‌ها و توجه تعامل ادارات و برخورد گوناگه با ارباب

رجوع است چنانکه بارها شاهد بوده‌ایم که مصوبات بالاترین مقام‌هم‌عمل‌می‌شوند و قرار با سرمایه‌گذاران یکسان نیست. از دیگر عوامل مؤثر در جذب سرمایه، یکارگیری مشاورین طراز بین‌المللی برای طرح‌های کلان مانند طرح‌های جامع و تفصیلی است. این مشاوران آخرین تجارب جهانی در مباحث فنی و جذب سرمایه و پیمانکاران و برندهای جهانی را فراهم می‌کنند و موجب ارتقاء استانداردهای طراحی کشور می‌شوند. وی می‌افزاید: معتقدم اگر گفتگو و تعامل سازنده‌ای بین بخش خصوصی فعال در حوزه مسکن با شورای شهر بعنوان نمایندگان مردم، شهرداری و یوسازمان‌های دولتی شکل دهد، مافع زیادی برای این شهر و شهروندان و نمایان‌دی نفعان حاصل می‌شود و اعتماد و اطمینان به فضای کسب و کار برمی‌گردد و مجدداً شاهد توسعه اشتغال و رونق تولید مصالح ساختمانی خواهیم بود.

اشتباهات محرز

مهندسی غلامعلی ششایی عضو هیات مدیره انجمن انبوه سازان خراسان رضوی کسی است که در بخش مسکن موی سپید کرده است. وی نیز به اهمیت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در توسعه و تاکید می‌کند و به «نگاه‌نو» می‌گوید: ضرورت جذب منابع مالی در توسعه شهرها در تمام دنیا موضوعی شناخته شده است و در تمام دنیا و بخصوص کلان‌شهرها و شهرهایی که جاذبه‌های توریست‌پذیری دارد همه اقتصاد دان‌ها و کارآفرین‌ها این ضرورت را تشخیص داده‌اند جذب منابع مالی که می‌تواند ایجاد فرصت‌های شغلی به شکل وسیع منجر شود به عوامل متعدد مرتبط است نکته‌ای که با کمال ناسف باعث رنجش هر تئوریسین اقتصادی و کارآفرینی شده این است که وجود نیرویه و وحدت تصمیم‌گیری در تمام مسائل جامعه وجود ندارد و سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی به جای جامع‌نگری حوزه فنی می‌کنند مثلاً شهرداری علاوه بر فقط خودشان را می‌بینند، سازمان‌های آب و برق و گاز و فاضلاب و دیگر سازمان‌های خدمات‌دهنده شهری فقط خودشان را می‌بینند سازمان نظام مهندسی حوزه نگری و خودمحوری می‌کنند و باوجود آن که ما هیات‌هایی داریم که مجموعه این ارگان‌ها را دور هم جمع می‌کنند که به تصمیمی جمعی و پخته منجر شود اما این هیات‌ها خروجی مناسبی ندارند.

وی می‌افزاید: در خصوص تأمین مالی نیز باید گفت، عهده منابع مالی در کشور ما به لحاظ اینکه اقتصاد دولتی است، در اختیار دولت و بانکها و موسسات مالی است که به شکلی مرتبط با دولت هستند لتجمع منابع مالی مردم فرصت‌های بدون مطالعه‌ای را در اختیار موسسات مالی قرار داد و چون برنامه و هدف اصولی نداشته‌اند این منابع هدر رفت. و دلیل این هدر رفت آن بود که موسسات مالی و بانکها خودشان

های مختلف وزیر ساختی شهر بار کثیم نداریم مصافه بر اینکه قیمت تمام شده پروژه‌ای که توسط بخش خصوصی اجرایی شود به مراتب پایین‌تر از قیمت تمام شده پروژه‌هایی است که توسط بخش دولتی و عمومی اجرا می‌شود این ذات کار در بخش خصوصی است که به دنبال مهندسی ارزش و بهره‌وری و کنترل هزینه می‌رود و قیمت تمام شده پروژه‌های بخش خصوصی بسیار کمتر است و چون بخش خصوصی در حوزه‌های رقابتی وارد کار می‌شود خروجی کاری که توسط بخش خصوصی انجام می‌شود از زمان و کیفیت بالاتر بهره‌می‌برد بنابراین ورود بخش خصوصی به کارزار توسعه و عمران شهر مقدس مشهد هم به لحاظ قیمت تمام شده هم کیفیت برتر و هم به لحاظ ایجاد اشتغال مولد بازی سه‌سریزه است.

جایگاه مهم بخش خصوصی

نظرات مسئولان سازمان‌های دولتی در خصوص اهمیت جایگاه بخش خصوصی و نقش آن در توسعه و ایجاد اشتغال و تولید ثروت هم ششیدنی است مهندس رضا نوروزی مدیر مسکن و ساختمان اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی در همین خصوص می‌گوید: توسعه شهری چه از منظر توسعه گسترده و پیعه شهر و چه با مفهوم توسعه یافتگی در استفاده از ابزارها و فناوریهای نوین در بخشهای مختلف، از هر دو منظر بخش خصوصی را غلشی مهم و انگیزه‌ای اصلی برای توسعه یافتگی آنها می‌یابیم. اهمیت بخش خصوصی بقدری است که اگر حذف شود بسیاری از ارگان صنعتی و کشاورزی و تولید و... بصورت محسوس ناقص و جامعه را با کمبودهای جدی مواجه می‌سازد. اهمیت بخش خصوصی در حوزه مسکن نیز همین گونه است، اغلب مسکن تولید شده کشور چه در مقیاس‌های تک و یا چند واحدی وجه در مقیاس انبوه توسط این بخش ساخته و پرداخته شده. در همین اسان خراسان رضوی حدود یک سوم مسکن مهر استان توسط بخش خصوصی و بعنوان خود مالک تولید و به بهره‌برداری رسیده که اتفاقاً در مقایسه با بخش تعاونی و انبوه‌سازی بسیار موفق‌تر عمل نمود و انحراف بیست اگر بگوییم از موفق‌ترین پروژه‌های مسکن مهر همین بخش خود مالکی و تولید شده توسط بخش خصوصی بود وی در پاسخ به این سؤال که آیا بهره‌برداری از بخش خصوصی در توسعه شهر مشهد می‌تواند به تولید ثروت و ایجاد اشتغال کمک کند؟ می‌گوید: قطعاً پاسخ این سؤال مثبت است. علیرغم آنکه

گفته می‌شود بیش از ۸۰ درصد اقتصاد کشور دولتی است اما چنانچه بررسی کنیم خواهیم دید که سهم این بخش از ایجاد اشتغال به ۱۵ درصد هم نمی‌رسد. اما حدود ۳۰ درصد اشتغال زایی در سالهای ۹۲ و ۹۱ مربوط به بخش خصوصی بوده است که نشان دهنده توان بخش خصوصی در جذب نیروی کار جدید است. با توجه قابل توجه اینکه مسکن در اشتغالزایی نسبت به بخشهای دیگر تولیدی همچون صنعت و معدن، کشاورزی و... در صدر قرار دارد. در مقایسه‌ای بین ده بخش مهم اقتصادی به لحاظ اشتغالزایی صورت گرفته مشخص شده که بخش مسکن با کمترین میزان سرمایه‌گذاری بیشترین سهم را در ایجاد شغل دارد. مثلاً در بخش مسکن به ازاء ۲۰۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری امکان اشتغال برای ۱۰۰ نفر وجود می‌آید اما در بخش نفت و گاز و معدن نیروی همین میزان اشتغال به ۲۰۰ میلیارد ریال نیاز دارد. از مهندسی نوروزی می‌رسیم آیا تشکیل‌دهی در ارتباط با توسعه شهر وجود دارد که سرمایه‌گذاران بخش خصوصی دران صاحب‌رای باشند و در قریب‌اند تصمیم‌گیری‌ها نقش مستقیم ایفا کنند؟

وی می‌گوید: بدیهی است کلیه انجمن‌های صلی اتحادیه‌ها و تشکل‌های دسته‌بندی شده در تصمیم‌گیری‌ها و تهیه و تدوین دستورالعملهای صنف مربوط به خودشان را انگشترای این صنف بوده و در حقیقت سترساز و ایجادتقیه راه و توسعه آن صرف‌را ایجاد می‌کند و می‌توان گفت عمده‌ترین نقش را در تصمیم‌گیری برای آن صنف ایفا می‌کنند. مسئولین این تشکل‌ها منتخب اعضا و سترسازان گذاران خصوصی هستند که چه بصورت جزئی و چه بصورت عمده در بخش مربوطه سرمایه‌گذاری کرده‌اند و مهارتی را کسب نموده‌اند. این سندیکاه‌حاسب‌مورد در کلیه جلسات که در سطوح مختلف برای توسعه آن وبا مرتبط با آن برگزار می‌گردد بعنوان عضو مؤثر شرکت نموده و خواسته‌های خود را مطرح می‌نماید، بطور کلی می‌توان گفت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در قالب تشکلیات مربوط به خودشان در هرگونه تصمیم‌گیری مرتبط با صنف خود در محدوده قانونی مؤثر و ساختار ساز می‌باشند. نمونه‌های بارز و مرتبط آن سازمان نظام مهندسی، انجمن صنفی انبوه‌سازان، انجمن شرکت‌های ساختمانی و انجمناسان، اتحادیه‌های تعاونی‌های مختلف و... می‌باشد که تصمیمات آنها در توسعه شهری سهم‌برسانی دارد.

در قسمت دوم گزارش به رفتار سازمان‌های دولتی در مواجهه با بخش خصوصی خواهیم‌پیر‌وخت.

شهای می‌افزاید: تنها چاره‌ای که برای ما باقی مانده فرش قرمز بین کردن پیش‌پای سرمایه‌گذار بخش خصوصی است وی اینکه دولت عملاً پولی برای ورود به حوزه ساخت و ساز ندارد و هدف اصلی دولتی این منابع هدر رفت. و دلیل این و ما اصلاً راهی غیر از اینکه پای بخش خصوصی را به حوزه

نگاه‌نو ۳۷۰۰۹۹۸۲

سخن اول

شهر، منتظر است؛ طرحی نو در اندازیم

رضا خراسانی‌فر/ شهر برای برجاست، نیازمند هم‌افزایی توان همه فرزندان خود است، چه در نیازها و سازمان‌های عمومی و دولتی و آن بخش خصوصی. اقتصاد هم با این دوپال، توان پرواز می‌یابد پس اگر خواهان اقتصاد پویا و شهر زنده‌ایم که هزار البته چنین است - باید برنامه‌ها را چنان طراحی کنیم که نتیجه، موفقیت همه در کنار هم باشد. برای این هم باید نگاه‌ها را اصلاح کرد تا توان‌چهر دیگر دیدن، فراهم شود. اولین تصویری که باید از تصور به تصدیق درآید این است که دولت، بخش خصوصی را نه رقیب که رفیق روزهای سخت بداند و بستر را برای اثب رفیق که برادری‌اش را هم بدون ادعای ارث و میراث ثابت کرده‌است، فراهم کند و فشار را به سمتی ببرد که سرمایه‌از حالت قابل در بانک‌های داخلی و خارجی، امکان جریان در زمین را بیابد. جریان سرمایه هم می‌تواند زمین را زنده کند و هم اهل زمین را با تلاش و تکاپو، حیات دیگر باره ببخشد چه همه می‌دانیم، کار بزرگ‌ترین تفریح انسان است و این هم در ادبیات دینی ما جایگاهی درخور دارد و هم در ادبیات ملی ما. بر هندسه این نگاه است که کار، ارزش، می‌شود و بی‌کاری، عذارتش. همین نگاه در افقی وسیع‌تر، سرمایه‌گذاری را هم ارزش می‌داند و رکود و خس سرمایه‌را هم ضد ارزش می‌شمارد. واقعیت‌جان یافته به حقیقت هم همین است که جریان سرمایه است که در فضایی آسین و مومنا، اشتغال می‌آفریند و این اشتغال است که هم آمار بهرکاری را رفو می‌کااهد و هم زندگی‌ها را می‌پرزد. لذا است که امروزه سرمایه‌گذاری را، ایجاد کارگاه و کارخانه و کار را، باید در کنار امور خیر و مقدس قرار داد که همه توانمندان در حوزه‌های مختلف باید بدان اقدام کنند. اینکه که با رای‌های خاص مردم، مشهد با شورای اسلامی شهر دور پنجم، قدم به دور جدید و راه تازه می‌گذارد در کنار و همراه دولت دوازدهم، شایسته است از مسئولان اتحاد و جمع با کمبودهای طرح‌های پیش‌آزوده و طرح جواب گرفته را کنار بگذارند و برای مشهد جدید و ایران جدید، هم طرح تازه در اندازند و هم با اصلاح ساختار ملی، فضایی بسازند که از همه ظرفیت‌های موجود به ویژه بخش خصوصی، نهایت استفاده شود و هم فرزندان این دیار، فرصت خدمت به وطن و شهر خود را داشته باشند و هم شهر، عرصه موفقیت فرزندان‌اش باشد چیزی که در نگاه عموم هم باید اصلاح شود این است که داشتن سرمایه و به خدمت عموم درآوردن آن از راه ایجاد اشتغال و تولید، نه تنها ناپسند نیست که پسند حق‌آوردان است. نه تنها ضد ارزش نیست که خود خود خود ارزش است. آنچه مذموم است و باید از آن پرهیز کرد، سرمایه‌سالاری، است و رانت‌خواری و بهره‌ویرزه از نتشت اطلاعات و آغاز ادگی و دست‌بردن در بیت‌المال و سرمایه داشتن مشروع و به جریان آنداختن آن در خدمت به جامعه و سازندگی وطن. از مصادیق جهان است که در ادبیات قرآن از آن به جهاد با مال، در کنار جهاد با نفس، تعبیر می‌شود. آنانکه هم در راه خدا به جهاد برخیزند - چه با جان و چه با مال- خداوند خود را را برایشان امن و روشن خواهد فرمود که خود تصریح کرده است: الذين جاهدوا لئلا يلهيهم سلبان... پس با اصلاح نگاه و هم افرا کردن توان‌ها، برای ساختن شهرمان، دایرمان بوطن مان، اقدام کنیم که فردا دیر است، خیلی دیر. همین امروز رابطه منطقی و قانونمند را میان بخش‌های گوناگون برقرار کنیم که نگاه جزیره‌ای، فردای ما را هم به سرنوشته امروز بدل خواهد کرد. روش‌ها را اصلاح کنیم تا صلاح ملک و ملت، تضمین شود.

نگاه سوم

کارگر و نابوی مقوای اش!

خورشید دارد می‌رود تا صبح را شب به ما ببدهد اما هنوز همان جایی است که از جایش استفاده است. چوان کارگر را می‌گوییم که سفره کوچک غناش، مسک‌تر باشد است از صبح اما می‌توان حدس زده شب، سفره‌ای نخواهد داشت. این معادله برای خیلی‌ها برقرار است، کار پیدا نکند در روز، شب باید گرسته سر بر بالین بگذارند. نه فقط خودشان که خانواده‌شان هم همین سرنوشت را دارند و من نمی‌خواهم تصور کنم امشب را در خانه این جوان چه خواهد گذشت، اذیت می‌شوم، مطمئنم شما هم تازحت می‌شوید... پس نه من می‌نویسم و نه شما بخوانید اما بگذارید به یاد مسئولان و برنامه‌ریزان بیابورم که همه ما در برابر آن سفره‌های خالی، در مقابل آن نگاه‌های منتظر، برابر مقوایی که مرد جوان، روی آن نوشته: کارگر و جلوی هر خودرو و حتی رهگذر بلند می‌کند تا اعلام آمادگی کرده باشد برای کار، مسئولیم. به یاد آورییم که باید کاری کرد. مرد جوان مقوا به دست، به خورشید با حسرت نگاه می‌کند که انگار به خانه می‌رود، مرد اما روی رفتن به خانه را ندارد. پس چه می‌داند صبح که با آمدن به سر کار آمده، به دخترش قول کدام عروسیک را داده است و حالا باید انتقد دیر به خانه برود که دخترک خوابیده باشد. شاید انتقد دیر که بابوی خانه هم خوابیده باشد. خورشید رفته است و مرد همچنان کنار گدار است، دیدنش با آن چشم‌های معمووم اما به عم نشسته‌امانم را می‌برد. کاری هم از دست‌ما ساخته نیست اما با خود عهد می‌کنم. قلم برافرازم و به میدان‌ایم و بعضی فروخته کارگرانی چنین افریادکنم. قلم برافرازم و می‌نویسم که این درد را چاره‌ای باید. می‌نویسم ای زنان و مردان تازه نفس شورا، ای دولتمانی، ای همه نمایانی که کار به دست و تدبیر شماست! همین امروز و با اولویت به چاره‌ی بر خیزید. گره‌ای به دست ما باید باز کنید. موانع را بردارید تا سرمایه، چون آب زلال جاری شود و عطش زباید از این «دست‌های تشنه» از این نگاه‌های نگران. امنیت سرمایه‌گذاری را با قوانین مترقی، تضمین کنید و امید را افزایش دهید تا سرمایه‌های بلوکه شده و یا فراری، دوباره به این دینار برگردد تا اشتغال به عنوان مقهوری مقدس، محقق و همه عرصه‌های تولید فعال شود و دیگر هیچ کارگری، با دست‌حالی به خایه برنگردد. خورشید رفته است اما مرد جوان هنوز سر کار مانده است، این را دوپسیم می‌گوید که بعد از من آمده است و چون منخشی به آن مرد می‌رسد می‌گوید: هنوز ایستاده بود با مقوایی در دست که نوشته بود «کارگر...»